

Sygn. akt XVII AmC 4313/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Kulesza

Protokolant: sekretarz sądowy - Irmina Bartochowska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

1. Uznaje za niedozwolone i zakazuje pozwanej wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści:

- **„Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do (...) odwołania Konkursu bez podania przyczyny (...)”**,
- **„Wszelkie spory związane z Konkursem rozstrzygać będzie Sąd powszechny właściwy ze względu na siedzibę Organizatora”**;
- **„Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do (...) niewyłonienia zwycięzcy”**;

2. Obciąża pozwaną (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., kwotą 1800 zł. (tysiąc osiemset złotych) tytułem wpisu stałego od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony, i nakazuje pobranie tej kwoty od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie,

3. Zasądza od pozwanej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., na rzecz (...) z siedzibą w P., kwotę 1080 zł. (tysiąc osiemdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

4. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W..

SSO Hanna Kulesza

Sygn. Akt XVII AmC 4313/12

UZASADNIENIE

Pozwami z dnia 16 kwietnia 2012 r. powód - (...) z siedzibą w P., wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umownego o nazwie „Regulamin Konkursu „Przetestuj (...) i wygraj aparat”” stosowanego przez pozwaną - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., o treści:

1. **„Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do (...) odwołania Konkursu bez podania przyczyny (...)”** - zawartego w pkt V ust 5 Regulaminu,
2. **„Wszelkie spory związane z Konkursem rozstrzygać będzie Sąd powszechny właściwy ze względu na siedzibę Organizatora”** - zawartego w pkt V ust 6 Regulaminu,
3. **„Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do (...) niewyłonienia zwycięzcy”** zawartego w pkt V ust 5 Regulaminu.

Zdaniem powoda wskazane w pozwach postanowienia stanowią niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c. gdyż są sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają uzasadnione interesy konsumentów.

Odnosnie pierwszego postanowienia powód wskazał, iż zakwestionowana przez niego klauzula powinna zostać uznana za niedozwoloną gdyż w sposób sprzeczny z prawem dopuszcza możliwość dowolnego odwołania konkursu w dowolnym czasie bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Odnosnie drugiego zakwestionowanego postanowienia powód wskazał, iż klauzula ta powinna zostać uznana za niedozwoloną gdyż w sposób sprzeczny z prawem narzuca konsumentom właściwość sądu.

Odnosnie trzeciego postanowienia powód wskazał, iż klauzula ta powinna zostać uznana za niedozwoloną gdyż w sposób sprzeczny z prawem dopuszcza możliwość zmieniania wcześniej uzgodnionych zasad konkursu bez uprzedniego powiadomienia.

Pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew w żadnej ze spraw.

Na rozprawie w dniu 15 stycznia 2013 r., Sąd na podstawie art. 219 k.p.c., zarządził, połączyć do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy o sygn. akt XVII AmC 4313/12, XVII AmC 4314/12, XVII AmC 4315/12 i dalsze postępowanie prowadzić pod sygnaturą akt XVII AmC 4313/12.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., jako wydawca magazynu (...), zamieszczonego na witrynie internetowej (...), w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zorganizowała w okresie od dnia 4 kwietnia 2012 r. do 28 maja 2012 r., konkurs promocyjny, którego zasady określone zostały we wzorcu umowy o nazwie „Regulamin Konkursu „Przetestuj (...) i wygraj aparat””.

Konkurs został zaadresowany do wszystkich fotografujących. Nagrodą w konkursie jest możliwość bezpłatnego wypożyczenia aparatu cyfrowego (...). Nagrodą główną jest aparat fotograficzny (...) dla jednego z uczestników konkursu, który wykona najciekawsze - zdaniem jury zdjęcie testowanym sprzętem.

W Regulaminie określono, że uczestnikiem konkursu może zostać osoba fizyczna posiadająca obywatelstwo polskie, która ukończyła 18 lat i posiada pełną zdolność do czynności prawnych (pkt II ust 2 Regulaminu). Aby wziąć udział w konkursie osoba spełniająca wymogi określone w pkt II Regulaminu musiała: wypełnić formularz zgłoszeniowy dostępny na stronie internetowej(...), podać wyjaśnienie w jakich warunkach zamierza przetestować aparat, testując aparat musiała wykonać zdjęcie według wymogów konkursu (pkt III ust 2.1. Regulaminu).

Konkurs polegał na tym, że spośród zgłoszeń nadesłanych przez uczestników, jury wybierze 4 najciekawsze w ich opinii zgłoszenia. Spośród nadesłanych zdjęć oraz opinii przez osoby testujące, jury wybierze najciekawsze zdjęcie, które zostanie nagrodzone nagrodą główną - aparatem (...) (pkt III ust 3.1. Regulaminu).

Zgodnie z treścią dalszych postanowień Regulaminu, przystąpienie do udziału w konkursie jest równoznaczne z akceptacją postanowień Regulaminu. (pkt III ust 4.1. Regulaminu).

Zgodnie zaś z zapisem pkt III ust 4.5. Regulaminu, Uczestnik konkursu, któremu zostanie wypożyczony aparat zobowiązany został do:

- a) sumiennego zapoznania się z instrukcją obsługi aparatu i rzetelnego opisu w/w
- b) do dostarczenia materiału redakcyjnego składającego się z tekstu i fotografii w oryginalnym rozmiarze, przeznaczonego do publikacji w (...), przy czym Uczestnik konkursu zobowiązuje się do dostarczenia:
 1. zdjęć wykonanych wyłącznie aparatem (...),
 2. zdjęć wolnych od wad prawnych w szczególności fotografii wolnych od roszczeń związanych z wykorzystaniem wizerunku osób,
 3. zdjęć na których nie znajdują się osty i inne budynki sensoryczne.

Regulamin zawiera również zakwestionowane przez powoda postanowienia o treści:

1. **„Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do (...) odwołania Konkursu bez podania przyczyny (...)”** - pkt V ust 5 Regulaminu,
2. **„Wszelkie spory związane z Konkursem rozstrzygać będzie Sąd powszechny właściwy ze względu na siedzibę Organizatora”** - pkt V ust 6 Regulaminu,
3. **„Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do (...) niewyłonienia zwycięzcy”** - pkt V ust 5 Regulaminu.

Bezspornym jest fakt, iż pozwana w prowadzonej działalności gospodarczej - w regulaminie konkursu promocyjnego wykorzystywała przytoczone w pozwach postanowienia umowne. Pozwana temu nie zaprzeczyła, jak również nie zarzuciła niezgodności treści cytowanych postanowień umownych z treścią wzorca umownego W związku z tym, okoliczność tę należało uznać za przyznaną w świetle art. 230 k.p.c.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył co następuje:

Ustalony w sprawie stan faktyczny nie jest sporny pomiędzy stronami. Sporna pozostaje jednak ocena zakwestionowanych przez powoda postanowień wzorca umowy w świetle art. 385¹ k.c.

Zgodnie z treścią art. 385¹ k.c., w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przedmiotem oceny Sądu jest to, czy zawarte we wzorach, kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz czy skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Nie dotyczy to jednak postanowień regulujących główne świadczenia stron, jak cena lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Uznanie postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania w obrocie w kontaktach z konsumentami wymaga zatem spełnienia łącznie następujących przesłanek:

- postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem - zostało mu narzucone,
- nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
- kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami naruszając jednocześnie w sposób rażący jego interesy.

Art. 385¹ §3 zd.2 k.c. wprost uznaje postanowienia przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi za nie uzgodnione indywidualnie, a ewentualny ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na pozwanym.

W przedmiotowej sprawie pozwana dowodu takiego nie przeprowadziła zatem należało przyjąć, że konsumenci nie mieli wpływu na treść kwestionowanych postanowień umownych.

Przedmiotowe postanowienia nie dotyczą również głównych świadczeń stron, które zostały określone w Regulaminie.

Do rozstrzygnięcia pozostała kwestia, czy przedmiotowe postanowienia, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta.

Przesłankami abuzywności postanowień wzorca umownego jest ich sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażąco naruszenie interesów konsumenta - zachodzące łącznie. Przyjmuje się przy tym, że istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. „Dobre obyczaje” to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. „Interesy” konsumenta należy natomiast rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale też każdy inny wymierny interes jak np. zdrowie, czas zbędnie stracony, dezorganizacja czy też inne uciążliwości powstałe w związku z tak ukształtowanym postanowieniem.

Klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ §1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ §1 k.c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy - art. 385¹ §4 k.c. Aby obalić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385³ k.c. jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego „niedozwolonego” brzmienia tzn. nie spełnia przesłanek z art. 385¹ §1 k.c. Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do uchylecia domniemania abuzywności.

Oceniając, w świetle powyższego poszczególne kwestionowane w pozwach zapisy stwierdzić należy, iż wyczerpują one przesłanki klauzuli abuzywnej.

Odnosnie pierwszego postanowienia umownego o treści: „Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do (...) odwołania Konkursu bez podania przyczyny (...)” wskazać należy, iż spełnia przesłanki art. 385³ pkt 10 k.c., zgodnie z którym w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie, oraz pkt. 8 tegoż artykułu, uznającego za niedozwolone klauzule, które uzależniają spełnienie świadczenia od okoliczności zależnych tylko od woli przedsiębiorcy. Świadczenie pozwanej polega w tym wypadku na zorganizowaniu i przeprowadzeniu konkursu. Odwołanie konkursu w dowolnym czasie, bez podania przyczyny oznacza brak obowiązku spełnienia tego świadczenia. Pozwana nie sprecyzowała przy tym we wzorcu żadnych okoliczności, które ograniczałyby możliwość wprowadzenia tak dalekich zmian. Zgodnie z treścią zakwestionowanego zapisu, konsumenci przystępujący do konkursu i wcześniej spełniający określone w Regulaminie świadczenia, nie mają pewności czy konkurs zostanie przeprowadzony do końca, a także od jakich okoliczności zależy jego odwołanie.

Przedmiotowe postanowienie należy ocenić jako sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz naruszające interesy konsumentów ponieważ jego treść prowadzi do nadużywania przez przedsiębiorcę swojej dominującej pozycji wobec konsumenta, który zgłosił swój udział w konkursie organizowanym przez pozwaną na zasadach określonych w przedmiotowym Regulaminie. Przyznanie sobie przez pozwaną Spółkę na mocy zakwestionowanej klauzuli uprawnienia do odwołania konkursu bez podania przyczyny jest działaniem nieuczciwym i nierzetelnym wobec uczestnika konkursu, który zdecydował się na udział w nim z nadzieją otrzymania nagrody w postaci aparatu fotograficznego(...) oraz możliwość bezpłatnego wypożyczenia aparatu i wykonania zdjęć

Odnosnie drugiego zakwestionowanego postanowienia umownego o treści: „Wszelkie spory związane z Konkursem rozstrzygać będzie Sąd powszechny właściwy ze względu na siedzibę Organizatora”, wskazać należy, że spełnia ono przesłanki niedozwolonego postanowienia umownego określone w art. 385³ pkt 23 k.c. Powołany przepis stanowi, iż w razie wątpliwości uważa się że niedozwolonymi postanowieniami umownymi, są te które w szczególności wyłączają jurysdykcje sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznawanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

Niewątpliwie zakwestionowana przez powoda klauzula umowna o wskazanej treści z góry narzuca konsumentom właściwość sądu rozstrzygającego ewentualne spory związane z konkursem ze względu na siedzibę Organizatora konkursu, co wypełnia przesłanki z art. 385³ pkt 23.

Należy zważyć, iż jakkolwiek treść przepisu art. 46 k.p.c. dopuszcza możliwość umówienie się przez strony stosunku prawnego, iż wynikiłe pomiędzy nimi spory będą poddane pod rozstrzygnięcie oznaczonego Sądu, który według przepisów ustawy nie jest miejscowo właściwy, skutkiem czego jest przyznanie temu sądowi właściwości wyłącznej, jednakże zastrzeżenie takie winno zostać objęte wolą obu stron wyrażoną na piśmie. W przypadku zatem gdy, stroną umowy jest konsument, a postanowienie dotyczące właściwości sądu zamieszczone zostało we wzorcu umownym narzuconym konsumentowi przez przedsiębiorcę, zastrzeżenie wyłącznej właściwości sądu jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy tego konsumenta.

Sąd zważył, iż w sytuacji gdy konsument będzie występował w sporze w roli pozwanego, zastosowanie zakwestionowanego postanowienia umownego spowoduje, iż wyłącznie właściwy będzie sąd powszechny Organizatora konkursu - bez względu na miejsce zamieszkania konsumenta. Podkreślenia przy tym wymaga, iż nie można z góry wykluczyć takiej sytuacji, w której pozwana będzie chciała wytoczyć powództwo przeciwko uczestnikowi konkursu - konsumentowi, który miejsce zamieszkania ma poza siedzibą Organizatora. Powyższe oznacza, iż to konsument będzie zobowiązany, wbrew wskazanej w art. 27 k.p.c. zasadzie, określającej właściwość ogólną, do stawiennictwa w sądzie właściwym dla pozysującego go Organizatora, co naraża go na dodatkowe koszty związane z przejazdem lub niedogodności związane z dotarciem do wskazanego sądu - niekiedy znacznie oddalonego od miejsca zamieszkania konsumenta.

W ocenie Sądu, ostatni analizowany zapis wzorca umownego o treści: „Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do (...) niewyłonienia zwycięzcy”, spełnia przesłanki niedozwolonego postanowienia umownego albowiem w sposób sprzeczny z prawem umożliwia pozwanej dokonanie zmian wcześniej uzgodnionych zasad konkursu bez uprzedniego powiadomienia uczestnika o takich zmianach. Podobnie jak pierwszy zakwestionowany zapis wzorca umowny, postanowienie to spełnia przesłanki art. 385³ pkt 10 k.c., zgodnie z którym w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie. Tym samym uczestnik konkursu przystępując do niego i spełniając swoją część zobowiązania, nie wie czy zwycięzca w ogóle zostanie wyłoniony. Nie wie również, od czego uzależnione jest, zastrzeżone wyłącznie dla pozwanej, uprawnienie do niewyłonienia zwycięzcy.

W świetle powyższego stwierdzić należy, iż treść kwestionowanych przez powoda postanowień prowadzi do wniosku, iż pozwana zamieszczając je w stosowanym wzorcu umownym liczyła na niską świadomość prawną konsumentów,

którzy nie zorientują się, iż naruszają one ich prawa i wyłączają przysługujące im uprawnienia. Sąd zważył zatem, iż zakwestionowane postanowienia umowne naruszają normy dobrych obyczajów jakie powinny występować w relacjach przedsiębiorca - konsument. Powodują bowiem po stronie konsumenta dezinformację co do przysługujących mu uprawnień, a także zmierzają do wykorzystania niewiedzy konsumenta co do istniejących regulacji prawnych w tym zakresie.

Wszystko to uzasadnia twierdzenie, iż przedmiotowe postanowienia nie uwzględniają i nie zabezpieczają interesu konsumenta, jako słabszej strony umowy, co prowadzi do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób nierównorzędny i rażąco niekorzystny dla konsumenta. Dlatego też, w ocenie Sądu, zapisy te należy uznać za niedozwolone w świetle art. 385¹ §1 k.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdzając, że kwestionowane postanowienia wzorca umownego stosowanego przez pozwaną kształtują prawa konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, a zatem stanowią klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c., zakazał ich wykorzystywania w obrocie - art. 479⁴² k.p.c.

O obciążeniu pozwanej opłatą stała od pozwu orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 28.07.2005 r., o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2005.167.1398).

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 i 99 k.p.c., zasadzając od pozwanej na rzecz powoda koszty zastępstwa procesowego.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządza zgodnie z art. 479⁴⁴ k.p.c.

SSO Hanna Kulesza